

**SAKALOVSKA
FOLKLORNA
SKUPINA NA
FESTIVALU
MAJENCA
STR. 5**

**»TAU MENE
VESELI,
V TOM DJA
UŽIVAM«
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 19. maja 2011 ☼ Leto XXI, št. 20

20. jubilej števanovski ljudski pevk

Naj se ešte dolgo čuje domanja pesem

Dvajsti lejt je ranč v življenji človeka nej malo, nej pa te v delovanji ene skupine. Tau smo večkrat čuli 15. majuša v števanovskom kulturnom daumi, kama je lidi svetiti zvala Slovenska zveza. Svetila se je domanja ljudska pesem, ešte bole pa tiste ženske, stere skrb majo na tau, naj se ta stara erbija ne pozabi, naj se ne pozabijo slovenske naute, stere so gnauksvejta spejvale naše stare materé, naši dejdeki, če so meli veselje ali gda ji je doletejla žalost pa so se z nautami trauštali.

Svetek se je po istini začno že v cerkvi s svetov mešov, pri steroj se je domanji župnik Tibor Tóth potrúdo pa je ništrne tale meše emo v domanjoj rejči, ešte bole so se pa potrüdili cerkveni pevci pod vodstvom dr. Gábora Sebestyéna pa so spejvali slovenski cejlo mešo. V Števanovcaj se je 1991. leta rodila želja, ka bi ništrne ženske rade vküper spejvale, je povedala sekretarka Slovenske zveze Klara Fodor potistim, ka je pozdravila vse, steri so dali poštenjé ljudskim pevkam Števanovci pa njino mi deli pa so prišli na jubilej. Med njimi so bili Igor Teršar, direktor JSKD (Javni sklad za kulturne dejavnosti/Kulturális Közalapítvány) Republike Slovenije, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök, predsednik Državne slovenske samouprave

Na konci programa so vsi vküper spejvali, v prvoj vrsti števanovske ljudske pevke z Marijo Rituper

Takšoga ipa je premala dvorana števanovskega kulturnoga dauma

Martin Ropoš, županja in notar Števanovcev in županja Andovcev. Domanji lidgé in gostje iz Slovenije so pa do zadnjoga kauta napunili dvorano, v steroj se je na te den čula rejsan samo domanja pesem. Pesem, kak go spejvajo v Prelekiji, Prekmurji ali v Porabji. Vsikša je malo ovakša, dapa gnaka v tom, ka se iz njé čuje veselje ali žalost, zalübenlost ali razočaranost, igrivost pa humor slovenskoga človeka. S svojimi pesmimi so jubilantke pozdravili Sestre Nedeljko iz Maribora, Fantje od Male Nedelje, Ljudski pevci ZSM Gornji Senik, Puconski duet pa Ljudske pevke ZSM Monošter.

Števanovske ljudske pevke, stere cujslišijo k Slovenskoj zvezi, je na začetki par lejt vodila prcerkojca (leranca) Magda Bartakovič, potom je delo z njimi tadala pelala glasbena pedagoginja Marija Rituper iz Murske Sobote, steri se leko zavalijo, kak smo večkrat čuli, ka so se znauva navčile dosta porabski naut, stere so se že skoro pozabile. Njej so se zavalile za tau tó, ka so se navčile dosta dosta knjižni besed tó.

Delo skupine je prštimo Javni sklad za kulturne dejavnosti tó, njegov direktor Igor Teršar je skupini prejkdau priznanje, članicam za 20 ali 15 letno delo pa srebrne in bronaste Gallusove značke.

Marijana Sukič

Petanjci: Vanekovi ekološki večeri

KRUH JE BRIDKA STVAR

Kruh je bridka stvar, je leta 1959 naslovil zbirko novel Miško Kranjec, slovenski pisatelj iz Velike Polane. Tako je bilo v pisateljevih časih, in na teža-ve pri oskrbi s hrano, kjer ima kruh pomembno mesto, opozarjajo tudi zdaj, v Evropski

Evropski uniji kot v Sloveniji. Če je ta čas na svetu milijarda ljudi lačnih, se bodo razmere čez desetletja, ko se bo število prebivalcev iz sedanjih šest milijard povečalo na devet milijard, še bolj zaostrile. Zato skrb za prehransko varnost ni

Tu je, kar ni povedal aktualni minister, grenko dejstvo, da je Slovenija ob pogajanjih za vstop v Evropsko unijo klonila in pristala na zaprtje edine tovarne sladkorja v Ormožu. Tedaj bi se morali upreti, kajti pridelovanje sladkorne pese je v severovzhodni Sloveniji ravno prav zaživelo. Ali rečeno drugače: gre za prizadevanja za čim višji odstotek samoskrbe s tistimi pridelki in proizvodi, za kar so v državi primerni pogoji ob dejstvu, da kar 70 odstotkov slovenskih kmetijskih površin po kriterijih EU spada v gorski svet.

Slovenija je pred sprejemom *Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o kmetijskih zemljiščih*. Od leta 1991 do zdaj so se kmetijske površine zmanjšale za 16,5 odstotka, sedanjih je 470 tisoč hektarjev, od tega je tretjina primerna za pridelovanje krušnih žit. Poseben vodovarnstveni režim velja za 56 tisoč hektarjev, zmanjšano je pri-

Kmetijskega ministra mag. Dejana Židana in predsednika Zveze ekoloških gibanj Slovenije Karla Lipiča je na zelo dobro obiskanem pogovoru pozdravil predsednik uprave Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije Ernest Ebenšpanger

uniji, Sloveniji in Pomurju. Tretji *Vanekov ekološki večer* na Petanjcih - dogodke organizira Zveza ekoloških gibanj Slovenije, ki mu predseduje Karel Lipič - sicer ni imel literarnega naslova, marveč je slovenski minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan predaval in odgovarjal na temo *Odpravljanje zaraščanja kmetijskih zemljišč v Pomurju in Sloveniji - ključni izziv aktivne zemljiške politike*. Problem, ki ga je videti na večjem delu Goričkega, nič manjši, če ne celo hujši, je tudi v Porabju. Zato prizadevanje Razvojnne agencije *Slovenska krajina* za obnavljanje travniških sadovnjakov, predelavo sadja in kot najpomembnejši projekt, ureditev vzorčne kmetije na Gornjem Seniku, ki bo za zgled tudi za Goričko.

Minister Dejan Židan, pred prevzemom te funkcije uspešen predsednik uprave *Panvite*, nekdanjega Kmetijskega gospodarstva Rakičan, je nanizal vrsto podatkov o razmerah v kmetijstvu tako v

politična floskula, ampak življenjska nuja; in ravno zato so tudi v Sloveniji, v Pomurju in Porabju potrebna prizadeva-

Del porabske pokrajine v Andovcih, kjer bi na travniških sadovnjakih lahko zorele sočne kanadke, jonatanke ...

nja za ohranitev kmetijskih površin, s katerimi marsikje ne ravnajo v duhu dobrega gospodarja.

Kmetijski minister je opozoril, da se Slovenija ne more oslanjati zgolj na globalni trg in kmetijsko politiko Evropske unije. Globalni trg lahko hitro razpade, kar bi menda pred kratkim občutila tudi Slovenija, ker bi v trgovinah začelo zmanjkovati sladkorja.

delovanje na območjih z vodnimi zajetji, občine urejajo industrijske cone pogosto na kakovostnih zemljiščih, speljane so avtoceste, ki so tudi v Pomurju odščipnile del polj v ravninskem delu, del zemljišč se zarašča, ker jih nihče ne obdeluje. Več kot preveč dejstev, ki terjajo zakonsko zaščito kmetijskih zemljišč v Sloveniji.

Nemara bi morali enako raz-

Dr. Boštjan Žekš tudi minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko

3. maja 2011 je minister dr. Boštjan Žekš od nekdanje ministrice Duše Trobec Bučan uradno prevzel posle na Službi Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR). Od Trobec Bučanove in nekdanjega državnega sekretarja Damijana Pavlina je prejel dokumente, ki jih »je za razumevanje celotne situacije na SVLR nujno potrebno podrobno pregledati,« je razložil minister.

Po nekaj pogovorih s sodelavci na SVLR in po pregledu stanja minister Žekš ocenjuje, »da je smotno dati vodjem uradov na SVLR večja pooblastila, da bi le-ti lahko bolj neodvisno delovali in opravljali svoje tekoče delo«. Po mnenju ministra je ključno področje črpanje evropskih sredstev ter ureditev delovanja računalniškega sistema ISARR.

Glede nedavnih dogodkov na SVLR minister meni, da je za nemoteno in učinkovito delo službe potrebno situacijo umiriti. »Diskreditacije službi namreč znižujejo ugled in otežujejo črpanje evropskih sredstev v prostoru Evropske unije,« je strnil minister.

mišljati tudi v Porabju, tako v sodelovanju s slovenskim kmetijskim ministrstvom, nenazadnje je minister Dejan Židan prav zaradi teh zadev dvakrat obiskal Porabje, pred kratkim pa se je v Prekmurju in Ljubljani pogovarjal tudi z madžarskim kolegom Sándorjem Fazekasem, kakor v razvojnih načrtih Železne županije (če jih ima za obmejni del).

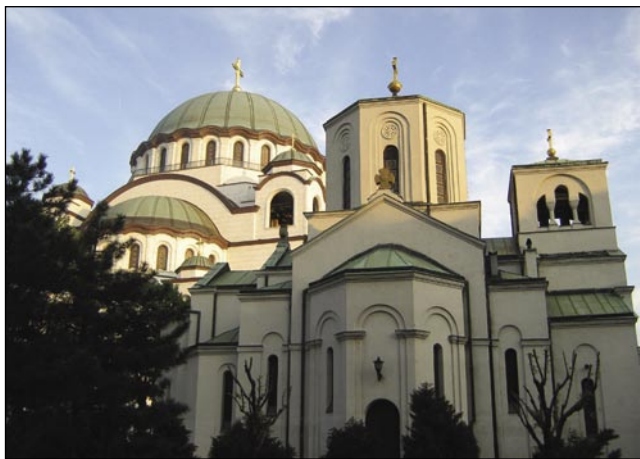
V razpravi je Franc Horvat, župan občine Tišina, poudaril, da mora novi zakon postaviti zahtevo, da bodo kmetijska zemljišča obdelana. Pred leti je za ta vprašanja dobro skrbel sklad kmetijskih zemljišč. Od ministra je dobil odgovor, da državna sekretarka Irena Šinko dela na tem in predvidena je skrb za 35 tisoč hektarjev zemlje. Dr. Stanko Kapun s kmetijsko svetovalne službe je poudaril, da se je v Pomurju od leta 1990 spremenila tudi klima, zato bi morali padavine, ki jih niti ni tako malo,

akumulirati in ob suši polja namakati. Bolj bi morali, je ocenil, pri odločanju za sorte in način pridelovanja uporabljati odlične rezultate sortnih poskusov na biotehniški šoli v Rakičanu. Stanka Dešnik je povezala kmetijstvo in Naturo 2000, torej skrb za pokrajino v Krajinskem parku Goričko, kjer je, po njenem prepričanju, največji problem, ker je zelo malo mladih delavoljnih kmetov. Zato bomo morali pomagati malim kmetom, je dodal kmetijski minister. Akademik Anton Vratuša se je navezal in poudaril, da bo potrebno korak po koraku pridobiti zaupanje ljudi na Goričkem. Poudaril je tudi, da ima v celostnem razvoju zelo važno vlogo Krajinski park Goričko, zato bodo njegovo vlogo temeljiteje opredelili 9. novembra letos na posvetovanju, kjer se bodo dogovorili o ciljih in nalogah - v korist ljudi na Goričkem.

Ernest Ružič

Cerkve, fuzbal, policajji

Malo smo eške ležali na kusti stenaj grada pri Donavi pa Savi, pa gledali veuko zelenjé na reki. Takzvani »Veuki bojni otok (sziget)« nema zidin, samo stvarine pa drejve tam živejo. Ime je daubo tak, ka so se tam Avstrijci pa Törki dosta bili za Beograd.

Mala pa veuka cerkev svetoga Save

Vüzemsko sunce nas je segrejo, tak ka smo se z vračov glavauv napautili vö z inda tak eričnoga grada. Skaus edne kamene dveri smo videli trdnjavo (bástya), od štere smo sledik prešteli, ka se zove »Nebojša«. Tau ime pa je dobila od batrivosti, ka prej »ne boj sa!« Nej daleč od njé stogi törska kaupanca, štero pa gnes več ne nūcajo. Ovak majo vsikše dveri na gradi svojo ime, štero so dobile od kakšoga eričnoga sodaka. Pred gradom, na veukom tranke je raslo dosta-dosta komanc. Brodili smo, leko ka mo srečo meli. Vsi smo iskali, vugnjeno ojdli pa oči na veuko operali. Mojomi padaši pa se je rejsan prišikalo, najšo je komanco s štirimi listi. (Leko, ka je zatok cejli vüzem nej dež ūšo.)

Kauli grada pride nazaj popotnik vu veuki park Kalemegdan. Tam leko najde živalski vrt (állatkert) od Beograda tö, pa če se samo vanej špancera, leko bar lejpe pave vidi. Če je ftič moški pa zagledne svojo ftičo lübico, veuki farbasti rép na šurko opré, štero čüdo dosta turistov dojdjemlé. V parki majo pa eške špile za mlajše tö, tak ka rejsan vsikša generacija

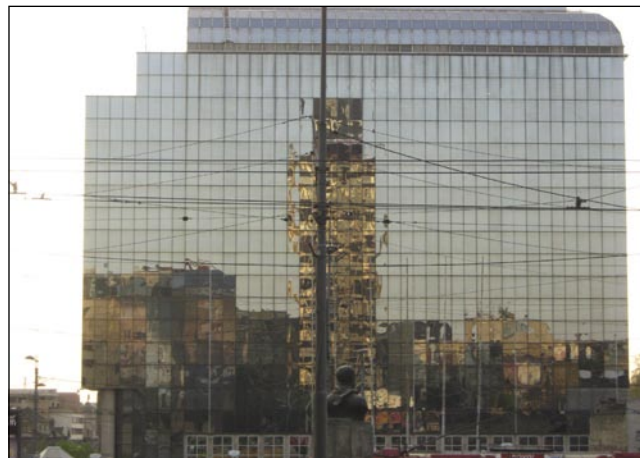
nika najde za sebé. Za lübitel fotografij je na priliko eden umetnik vöpostavo kejpe, šterim je dau imé »Kalendar«. Na kejpaj so zidine, ulice pa lidgé v Beogradi v več cajtaj: vnoči pa vodnék, vzimi pa vleti.

Gda je NATO bombardéro glavni varaš Srbije, je tau za toga

Če bi črejvle dojdali, bi leko dale nutšli, depa smo nej stajli mautiti. Gda smo vöprišli, smo vidli veuke table z napisom, ka má tam center »Islamska skupnost Srbije.«

Telko smo ojdli, ka smo brž žedni gratali. Od domanjoga piva Srbi spigéjo največ »Jelena« pa »Lava«. Bejdvej sta stvarini, prvoga razmimo mi tö, ka je djelen. »Lav« pa je nej engleška rejč za lübezen, liki kak v knjižnom geziki pravimo »lev« (oroszlán). Srbi pa morejo donk strašno krepki biti, če etakše stvarine pogutnejo!

Gda pa smo več nej žedni bili, smo začnili glad trpeti. Steli smo nika balkanskoga, zatok smo si vöodebrali edno takšo restavracijo, gde »na žari« (roston) pečéjo. Za prvi obed v Srbiji smo si naraučili »čevapčiče«, tau so takši falati, šteri so spečeni iz trej fajt mesa pa so kak kakši črvi. Cüj smo geli »kajmak«, ka je skoro kak škipke ali zmaučé, samo ka je narejeno iz mezdre. Cüj pa dobro spadne »lepinja«, štera je kak kraugli mali krüjek. Ka aj bi nej samo edno féle geli, smo eške malo pečenoga piščanca prosili.

Viska zidina v glažojnatoj zidini

brž najšli, vej je pa pred njauv stalo najmenje osem policajov. Nejsmo znali, ali smejmo nut, zatok smo sive pojbe pitali. Nika so začnili prejdne zvati, pa so nas te donk nutspistili. V »Bajrakli džamiji« je veuka tüuča bila, samo eden starejši vörnük je spejvo svojo molitev.

štiristau lejtami srbsko rabuko Törki dojpoklačili, pa za štraf čonte od največšoga srbskoga svetnika Save tazažgali. Na etom mesti so v preminaučom stoletji zozidali velko-velko pravoslavno cerkev svetoga Save, štera je eške gnes nej končana.

Muslimanom je v Beogradi ostala samo edna džamija

Vanej je bejla, z zelenov strejov, znautra pa je skoro vse prazna, eške avtonge so nut bili. Vidi se, ka fejt delajo, samo je eške nika nej pofarbano pa sveti kejpov tö samo malo geste. Najšli smo pa dosta mali baut, gde so vsefelé suvenire odavali. (Brodili smo si: ali je Jezoš nej bautoše vö s cerkve zagno?) Pauleg veuke cerkve pa stogi edna sploj mala, štero pa so od znautra že lepau gorokinčali pa Božo službo že tam tö držijo. (90 procentov lidi v Beogradi je pravoslavne/ortodoksne vöre.) Kauli cerkve - ranč tak kak pri muslimanskoj - je sploj dosta policajov na red skrb melo. Tau se nam je že špajсно vidlo. Sveto mešo za vüzem do meli? Pitali smo ednoga pojba na ulici, šteri nam je raztomačo: tisto (veuko) soboto so v Beogradi, v stadioni nej daleč od naše cerkve, držali fuzbalsko tekmo Partizan-Crvena zvezda, ka je pri Srbaj tak kak pri nas Fradi-Újpest. Ništerni domanji za té meč pravijo, ka je »El Classico«, kak erična tekma na Španjol-

skom. Tak smo že razmili, zakoj je telko policajov, šteri majo ovak Peugeot avtone. Pitali smo eške toga pojba, kak tau, ka se ekipe eške tak po »komunističkom« zovéjo. Pravo je, ka so se že vsi tak cüjnavčili, zakoj bi pa te spreminali.

Na pauti prauti daumi smo mogli eške oprejto bauto najti. Nūcali smo gesti pa piti za prišešnji den, vej so pa na vüzemsko nedelo vse baute v Beogradi zaprejte. Tau se nam je k sreči prišikalo, s punimi začkami smo tackali nazaj v hotel. Zmejs smo vidli eške zidino »Beogradanko« (beogradska dekla), štera je najvišiša v cejlom varaši.

Čüli smo, ka na

Savi takši šifti gestejo, gde se leko cejlo nauč pleše. Eške prej s Slovenije pa Bosnije odijo sé mladi na veselice. Vö smo si odebrali najbližiši maust (na Savi je dosta geste, na Donavi samo eden), pa odišli prej - kak smo za hejc pravli »z Budima v Pešto«. Z mostá smo lepau vidli naučni varaš, na drugoj strani, v Nauvom Beogradi pa smo nej najšli nika. Kmične poštijé, pidjani mladi, šifti pa nindri nej. Zatok smo se trüdni s tramvajom - pa zavolo šparanja brezi kart - odpelali nazaj v »stari varaš«. Pred spanjom smo eške malo po ulicaj kauli hotela poglednili pa najšli en par diskonov. V enom kulturnom centri so na priliko moderne gvante nutpokazali, pomalek pa so se nalečüvali na koncert. Za lejpi spomin sem si küpo edne knige z rovačkimi, bosanskimi, srbskimi pa črnogorskimi novelami, te smo se pa odlaučili, ka mo donk raj prespali svojo prvo nauč v Beogradi, če smo že na cugi nej mogli.

OD SLOVENIJE...

Obisk norveškega kraljevega para

Norveški kralj Harald V. se je mudil na tridnevem državnem obisku v Sloveniji. Z gostiteljem, slovenskim predsednikom Danilom Türkom, sta ocenila, da sta oba naroda velika prijatelja, tokratni obisk kralja pa naj bi odnese še okrepil in poglobil. Podobno sta menila tudi predsednik državnega zbora Pavel Gantar in premier Borut Pahor. Türk je norveškega kralja in kraljico Sonjo na Brdu pri Kranju pričakal z vojaškimi častmi. Kralj je izpostavil, da prijateljstvo med narodoma izvira še iz časa druge svetovne vojne, ko je bilo na Norveškem veliko vojnih zapornikov iz tedanje Jugoslavije. S Türkom sta izpostavila tudi sodelovanje v okviru zveze Nato in Evropskega gospodarskega prostora. Čeprav Norveška ni članica Evropske unije, pa oba naroda delita skupno evropsko identiteto, je menil Türk. Slovenski predsednik je dodal še, da se Slovenija od Norveške lahko marsikaj nauči, predvsem v boju proti podnebnim spremembam.

Desus zapustil koalicijo

Svet stranke DeSUS je dokončno odločil, da stranka zapusti koalicijo, po besedah predsednika DeSUS Karla Erjavca zaradi nenakopravnosti njihove stranke v koaliciji. Minister za okolje in prostor Roko Žarnič je premieru Borutu Pahorju ponudil odstop, vendar pa je ta Žarniču zagotovil, da ostaja minister. Odločitev o izstopu stranke je dokončna, toda kljub temu bo še naprej delovala konstruktivno, tudi v državnem zboru. Predsednik DeSUS Erjavec je naštel nekatere neuresničene cilje iz koalicijskega sporazuma, ki zadevajo položaj starejših, zlasti pa pokojninsko reformo, pri kateri po njegovih besedah ni bila upoštevana niti ena njihova pripomba. Edina rešitev iz krize so po njegovih besedah investicije in nova delovna mesta, meni Erjavec, ki se sicer zavzema za predčasne volitve.

Slovenski dan na farofi v Vasszécsenyi

Od 2010. leta mau je porabski slovenski duhovnik Ferenc Merkli plebanoš v madžarski vasi Vasszécseny pauleg Sombotele. V toj fari so bili plebanoši salezijanski redovniki, za toga volo majo na farofi gledališko dvorano. Gospaud Merkli vsiki mesec (zvün julija pa avgusta) organizira kakšno prireditev. Za 8. majuš je pazuvo mlajše s števanovske šaule in sombotelske Slovence na Slovenski den.

Ples kauli majpana

Svoje võrniko iz madžarske vesnice je že pelo v Števanovce, naj vidijo, kakšna lejpa je naša slovenska krajina. Tau nedelo pa je lüstvo iz Vasszécsenya pozvane tak gorprijalo kak padaše. Ženske so figice pekle, podje so pa majpan postavili na dvoriški farofa. Na maloj razstavi so knjige iz Slovenije in Porabja nutpokazale lepoto slovenski krajini. Zvün toga pa naše erične čednjake, Jožefa Košiča in Avgusta Pavla. Avgust Pavel je tak brodo, ka »če spoznamo eden drugoga, te

mo se radi meli«, narodi do se poštvuali. Števanovski mlajši so plesali in spejali na odri. Med drugimi pesem Mi se mamoradi. Ravnateljica Agica Holec pa je s kejpami nutpokazala porabske vesnice, pa ka vse delajo mlajši na šauli. Gospaud Merkli je svoje goste pelo do dvorca (kastély) Újebergény, gde se mladi leko ženijo pa gostüvanje majo. Tau nedelo je dež üšo zadvečerka, depa tačas

ka so mlajši plesali v dvorani, je zvüna dež stano in sunce začnilo sijati. Tak so leko domanjipodje majpan postavili, števanovski in sombotelski Slovenci pa z domanjimi vred kauli majpana plesali. Fudaša so tö meli iz Slovenije. Gastronomsko razstavo je pripravo Vlado Smodiš. Mlajše za program so pripravili Marija Rituper in števanovski škoniki. Gospaudi Merklini se zavalimo za pozvanje in s svojimi võrniki je čakamo v Porabje pa v Sombotel.

-mkm-

Obisk veleposlanice v Monoštru

Na Dan Evrope, 9. maja, je slovenska veleposlanica v Budimpešti Darja Bavdaž Kuret obiskala Monošter, kjer so potekale prireditve Inštituta evropskih regij pod naslovom Štiriperesna deteljica. Štiriperesna deteljica simbolizira Avstrijo, Madžarsko, Slovenijo in Hrvaško, njen pecelj pa sega v Bosno in Hercegovino, od koder so prišle tudi kulturne skupine, ki so v značilnih nošah predstavljale določene regije teh držav. Skupine iz Slovenije so bile iz Maribora in Ptuja. Prvič se je

Veleposlanica Darja Bavdaž Kuret v pogovoru s predsednikoma slovenskih organizacij

po mnenju organizatorjev zgodilo, da so skupaj nastopile skupine vseh treh entitet Bosne in Hercegovine, torej Hrvatov, Srbov in Muslimanov.

Darja Bavdaž Kuret se je popoldne na generalnem konzulatu srečala najprej s predstavnikoma dveh porabskih občin, županom Gornjega Senika in notarjem Števanovcev, ki sta jo seznanila z alarmantno finančno situacijo, v kateri sta se znašli občini zaradi finansiranja šol. Ker je letos tudi razpis za dodatno finansiranje narodnostnih šol močno zamujal (izšel je šele 9. maja), bodo občine ta denar dobile – tudi v najugodnejšem primeru – šele septembra. Občine situacijo rešujejo s krediti, za katere plačujejo visoke obresti. Po mnenju župana Gornjega Senika Gaborja Ropoša bi bila rešitev, če bi Madžarska zagotovila sredstva za temeljne programe šol iz državnega proračuna in jih mesečno nakazovala. Dodatna sredstva, za katera se občine zdaj potegujejo preko razpisov, so negotova, hkrati pa povzročajo stroške (obresti kreditov), za katere občine nimajo virov.

V drugem delu sestanka se je veleposlanica Darja Bavdaž Kuret sestala s predstavniki slovenskih organizacij, z Jožetom Hirnökkom, predsednikom Zveze Slovencev na Madžarskem, z Martinom Ropošem, predsednikom Državne slovenske samouprave, z Marijano Sukič, urednico časopisa Porabje, in Andrejo Kovács, vodjo Razvojne agencije Slovenska krajina. Na sestanku so obravnavali tri teme, in sicer položaj šolstva, štipendij in zagotovitev kadrov za dvojezične šole; govorili so o pripravah madžarskega parlamenta na kardinalne zakone, med njimi tudi o volilnem zakonu, ki naj bi zagotovil, da bodo imele manjšine poslance v parlamentu.

Predsednik DSS Ropoš je veleposlanico seznanil s tem, da imajo manjšine zelo malo informacij o osnutkih kardinalnih zakonov, za te informacije si prizadevajo enotno, preko 2. manjšinskega omizja.

MS

Sakalovska folklorna skupina na festivalu Majenca

Folklorna skupina ZSM Sakalovci je 7. in 8. maja gostovala pri Slovencih v Italiji, v Dolini pri Trstu. Tamkajšnji Mešani pevski zbor Valentin Vodnik je lani gostoval v Porabju na vabilo Zveze Slovencev na Madžarskem, zato nas je letos povabil na njihov najbolj značilni tradicionalni program, na festival Majenca. Majenco, praznik pomladi in dolinske mladine, organizirajo vsako leto na začetku maja. Vabilo smo dobili že nekaj mesecev prej in smo zelo, zelo čakali ta dan. Odpravili smo se že ob 6.00

Dolinski mlaj je iz smrekovega stebra, na njem je krošnja domače češnje

zjutraj iz Sakalovcev, v Monoštru sta se nam še pridružila sekretarka in predsednik Slovenske zveze Klara Fodor in Jože Hirnök. Kmalu zatem je začelo sijati sonce, tako da smo imeli zelo prijetno vreme za potovanje.

Ko smo prispeli v Italijo, nas je že čakal predstavnik zbora g. Vojko Kocjančič, ki nas je cel vikend spremljal in pokazal znamenitosti občine Dolina in okolice. V Dolini smo najprej jedli kosilo, pravo italijansko hrano smo dobili, pašto pa solato s kruhom. Popolde smo lahko zasedli svoje sobe v Hotelu Marlovec v Divači, v Sloveniji. Potem smo šli nazaj v Italijo ogledat si najprej Gozdni center, ki nam ga je predstavila zborovodkinja ga. Anastazija Purič, nato je sledil ogled najpomembnejšega pristaniškega mesta, Trsta. Osebnost sem bila prvič v tem mestu, in mi je bilo zelo všeč. Tukaj smo dobili malo prostega časa, da bi se

sprehodili ob obali Jadranskega morja. Trst je mesto v severovzhodni Italiji ob Tržaškem zalivu, blizu slovenske meje ter sedež dežele Furlanije-Juljske krajine in Tržaške pokrajine.

Po Trstu smo šli nazaj v Dolino, kjer so se že pripravljali na postavitve mlaja. Festival majenca traja 5 dni. Tukaj je že bilo vse živahno od četrteka, vrstile so se razne kulturne prireditve, a najbolj živahno je seveda ponoči na

Skupinska slika z gospodom Vojkom Kocjančičem

nedeljo, ko postavijo mlaj, in v nedeljo popoldne, ko pod njim zaplešejo udeleženci. Majenca je prastar vaški običaj, ki poteka vsako leto v samem središču vasi; to je narodopisna posebnost.

Praznik pomladi in mladosti, ki verjetno izhaja celo iz poganskih obredov rodnosti, je zakoreninjen v zavesti vaščanov, saj je njegov izvor zavil v temo časa, poleg tega pa je v tem stoletju pridobil še izrazito narodnoobrambeni pomen.

Že od vsega začetka pomladi se vas pripravlja na postavljanje mlaja sredi vaškega trga, kar je verjetno največji mlaj izmed vseh: v središču dogajanja je ponosni petnajstmetrski smrekov steber,

Sakalovska folklor se je predstavila s porabskimi in goričkimi plesi

na njem krošnja domače češnje, pod njima plesišče za mlajše in starejše, pa še bogat spored razstav in kulturnih prireditev, ob vsem tem

pa obilna ponudba domače hrane in pijače za številne obiskovalce. (Vir: majenca.com) Na tem prostoru smo zaplesali v nedeljo popoldan, in seveda zvečer, preden smo se napotili domov.

V nedeljo zjutraj po zajtrku smo šli najprej v Jamo pri Brišičkih s predsednikom zbora gospodom Vojtehom Lavriho. To jamo so pred kratkim uradno proglasili za največjo turistično jamo na svetu. Jamo so odkrili leta 1840 medtem ko so iskali podzemno vodo. Jama sestavlja velika votlina, v katero se na različnih višinah stekajo večji in manjši rovi. Jama se nam trenutno prikazuje kot bogato nahajališče rumeno-rdečkastih

sigovih tvorb z novjšimi apnenastimi belimi prekritji. Po ogledu jame smo šli na kosilo, ogledali smo si razstavo domačih likovnikov v dvorani SKD Valentin Vodnik. Prijetno so nas presenetili, ko smo prispeli na program podiranja običajnega mlaja in nas je občinstvo pozdravilo z velikim aplavzom, pihalna godba pa z veselo skladbo. Dobro razpoloženi smo se pripravljali na naš nastop. Zaplesali smo goričke in porabske plesje. Po nastopu smo se še malo zabavali, veselo vrteli pod mlajem, in smo se počasi odpravili domov. Okrog treh ponoči smo prispeli v naše Porabje. Kljub temu, da smo veliko potovali, je bilo vzdušje na avtobusu veselo, še posebej v zadnjem delu avtobusa.

Lilla Fasching

... DO MADŽARSKE

Pripravljen je osnutek novega zakona o samoupravah

Novi zakon o samoupravah bo madžarski parlament predvidoma sprejel oktobra, osnutek zakona so pripravili sodelavci Ministrstva za javno upravo in pravosodje, ga poslali na vlado, raznim interesnim združenjem in tudi glavnemu mestu. Želeli bi pa usklajevati tudi s poslanskimi klubi opozicijskih strank.

Pomembna sprememba novega zakona bi bila, da bi se mandat samouprav po letu 2014 (občinskih svetov) podaljšal iz štiri na pet let. Samouprave bodo delovale pod močnejšo zakonsko kontrolo, ki bo omejila njihovo zadolževanje oz. kontrolirala, katere obveznosti lahko sprejemajo. Po mnenju državnega sekretarja za državno samoupravo Andrása Tállajja so se samouprave v zadnjih dvajsetih letih tako zadolžile, da jih to ovira pri opravljanju njihovih nalog. Na drugi strani imajo samouprave preveč nalog, en del le-teh bi morala prevzeti država. Novi zakon bo določil naloge samouprav in države na področju šolstva, javnih del in storitev.

Novi zakon bo predpisal tudi novo javnoupravno enoto, in sicer okraj, ki bo med županijo in lokalnimi samoupravami. Zakon bo strožji tudi glede nezdržljivosti funkcij, kajti župani ne bodo smeli kandidirati za državnozbornske poslance. Po novem zakonu v naseljih z nizkim številom občanov župani svoje funkcije ne bodo smeli opravljati kot profesionalci. To bo prizadelo vsaj tretjino lokalnih samouprav na Madžarskem.

Močna želja po migraciji

Po raziskavah TÁRKI-ja v zadnjih dvajsetih letih še ni bilo tako močnih migracijskih tokov na Madžarskem kot trenutno. Po podatkih omenjene agencije razmišlja šestina madžarskega odraslega prebivalstva očasni zaposlitvi v tujini ali o dokončni preselitvi. 12 odstotkov odraslega prebivalstva načrtuje delo v tujini za nekaj tednov ali mesecev, 13 odstotkov bi delalo nekaj let, 7 odstotkov bi odšlo za stalno.

»Tau mene veseli, v tom dja uživam«

15. aprila na območni reviji odrasli gledališki skupin v Murski Soboti je gledališka skupina Veseli pajdaši tó nastopila z igrov Demo na maurdje. Komisija je od te igre dobro oceno napisala pa skupini podelila dvej priznanji (dij), stere so 8. maja v Dobrovnikih prejkдали. Edno priznanje je dobila Marija Kosar (Szöszi) za glavno žensko vlogo (nóí főszerep), drugo pa Laci Kováč za besedilo (szöveg). Prvo paut sem se z Marijo ali kak ji doma pravijo Marišom pogučavo, drugi keden pa Laci Kováč povej ta svoje misli od toga priznanja.

• *Mariš, vam zdaj že drugo paut podelijo priznanje za najbavško žensko vlogo, leko ka bi vi igralka mogli biti?*

»Tau so mi tam tak prajli, gda sem prejkvzela tau priznanje, če bi se kasneje pa v drugo mesto naraudila, leko ka bi igralka bila. Tau je mena sploj dobro spadnilo, ka sem priznanje dobila, tak sem se veselila, ka tau ranč taprajti ne vej. Nej bi mislila, ka dja na stare dni tašo zadobim.«

• *Mislili bi tau, gda ste mladi bili, ka te gnauksvejta na odri špilali?*

»Nikdar sem nej mislila na tau, pa ranč bi nej dala tau valati, če bi mi stoj takšno pravo. Tau se je samo deset lejt nazaj začnilo, gda sem prvin na oder staučila.«

• *Kak so vas leko nagačali na tau?*

»Nej je léko bilau, zato ka se ranč te mejla rokau strejto. Samo moja padaškinja Berta mi je telko gončala, ka se tau ne šté, pa aj dem, aj dem, te ešče Irena Barber me je nagačavala, ka so me na konci nagačali.«

• *Nejste meli tremo, nejste se bodjali?*

»Sprvoga sem se fejt bodjala, dapa zdaj več nika nej. Zdaj bi me ešče tau nej brigalo, če bi včasini v Meriko šli špilati. Gda sem na odri pa špilam, te dja

na vse drugo pozabim, samo se na svojo vlogo koncentriram. Dostokrat tak čütim, kak če bi ranč nej špilala, liki rejsan sem taša kak tisti človek, šteroga špilam.«

• *Tau priznanje ste dobili,*

Marija Kosar s priznanjem za najbavško žensko glavno vlogo

ka ste moško vlogo špilali. Tau se pri vas večkrat zgodí ka kak ženska moškoga špilate?

»Dja zvekšoga vsigdar moško-

Marija Kosar največkrat špila moške vloge

ga špilam, tau pravijo, ka tau mena fejt paše. Pa dja tau tó tak čütim, zato ka ta vloga se samo tak lovi namé. Dostokrat mi pravijo, gda moškoga špilam, ka tak vögledam, kak

moj vójac Jože Nemeš v Büdincaj. Mena se tau fejt vidi, če moškoga moram špilati, tau je vejn zato, ka vsigdar tak špilam moškoga, ka je padaškinja Berta ženska. Müve dvej že tak dobro poznave ena drugo, če samo vküppoglednave, znave, druga ka misli. Zdaj, ka baude ta nauva igra, v toj mo žensko špilala, ranč ne vej, kak tau zdaj baude. Istino režiser Branko Pintarič mi je pravo, aj se nika ne bojim, vej de on pomagó v tej mena.«

• *Tašoga reda, gda moškoga špilate, ne mejšate ženski pa moški spol pri*

guči?

»Bilau je tašo, dapa samo te, gda smo probali, pa tau je ešče prvin bilau, zdaj več nej. Mi, porabske ženske bola na

ženski spol (nónem) moramo skrb meti, zato ka pri nas se té ne nüca, ženske o sebi gučimo, kak če bi moški bili.«

• *Bilau je tak, ka ste pozabili, ka vam trbej prajti?*

»Bilau, dapa dja se od tauga ne bodjim, zato ka se dja včasini vözgučim, dje tak, ka ešče več vcujdejem kak trbej.«

• *Gda nauvo igro začnate, te kelko časa nücete, ka se tekst navčite?*

»Dja se zavolé brž navčim svoj tekst, dobro, sprvoga dje tak, ka v papir poglednem, dapa ranč vpamet ne vzemem pa

že vse v glavej mam. Dje tak, ka se vnoči prebidim, tašoga reda sama v sebi gučim pa probam tekst. Gda pa nutpridem, te mi pa tak dé, ka več kak polonja vcujdejem. Tašoga reda mi Laci Kováč pravi, že si pa več gučala, kak sem dolanapiso. Mena ta igra, ka smo go zdaj špilali pa Skaupec, ka smo pred dvómi leti špilali, je fejt veselita. Skaupec je mena tak ušo, kak če bi doma odla tak gora pa dola, pa doma bi zapovejdala. Sploj sem nej tak čütila, kak če bi mi špilati trbelo, tisti pejnazge so name tak zmautili, ka vse. Tam je te meni Laci sploj dostá pomagó, zato ka te je ešče on bijo režiser. Ranč tak pri tauj igri, Demo na maurdje je že Branko Pintarič bijo režiser, pa on mi je pomagó.«

• *Djestejo taše igre, taše vloge, štere vam bola pašejo?*

»Vejš, ka djestejo, zato ka je vsakša igra druga. Mena se je tista igra, gde sem poštaš bila, zato tó vidla, pa sploj dostá so me valili, dapa itak te dvej vloge, ka sem pravla, sta mi bol skrajaj, sta mi v srcej.«

• *Kakšna je vaša gledališka skupina kak družba?*

»Sploj dobra skupina je tau pa sploj dobro je špilati z njimi. Več generacij je vküper, pa itak se tak dobro sporazmejmó, kak če bi edna družina bila, tak smo dobri eden do drugoga. Če se stoj kaj zmejša, te drugi ma pomagajo, tak ka rejsan se fejt dobro sporazmejmó. Brezi tauga, tak

mislim, bi tau ranč nej mogli delati.«

• *Vi gda špilate, te vcejlak v tistoj vlogi živete, tak zmišlavate, kak če bi vi rejsan taši bili?*

»Tau je mena Branko že tó pravo, ka se dja cejlak vživim v te vloge, gda špilam. Zdaj gda sem špilala v tau igri ka Demo na maurdje, sem že tak zmišlavala, kak če bi doma rejsan repo trbelo sejati pa nejmamo časa na maurdje titi.«

• *Tašoga reda, gda špilate, vse drugo pozabite, samo na vlogo koncentrirate?*

»Tašoga reda se kaulek mene vse zapre, samo na vlogo koncentriram, te name nika drugo ne briga. Samo tau gledam, aj teksta ne bozabim pa aj dobro zošpilam. Tau mene veseli, v tom dja uživam.«

• *Večkrat sem vido, gda v Števanovci mate premiero, ka tašoga reda cejla vaša družina je tam, pa vas pogledne.*

»Tašoga reda mlajši pa vnuki pridejo pa ma poglednejo, kak špilam pa tau meni sploj dobro spadne. Tak vidim, ka so radi oni tauma, ka dja tau delam, pa tau meni tó velko mauč da. Zdaj je že tak, ka ne odim samo dja na oder, liki že dva vnuka tó, kak Levente, šteri pleše, tak Dorottya tó. Tau namé sploj veseli, sploj pa te, kak se je že večkrat zgaudilo, gda eden za drugim nastopamo.«

Karči Holec

Lipa
HOTEL - RESTAVRACIJA
Monošter - Szentgotthárd
Gárdonyi u. 1.
Tel.: (+36)94/383-060
E-mail: info@lipahotel.hu
www.lipahotel.hu

OTROŠKI

POSTRAŠENO STRAŠILO

Tam srejadi ene njive stogi strašilo. Depa tau je nej gé takšo strašno strašilo. Sploj nej. Tau je gé postrašeno strašilo. Tau pa zatoga volo, ka tau strašilo sploj ne vej ftiče postrašivati. Tau strašilo je gé takšo strašilo, ka stra ma pred ftičami. Ja, tau je gé velka nevola. Tau je gé najvekša nevola! Vej pa strašilo mora ftiče postrašivati! Nej pa ka sam stra ma pred njimi!

KOTIČEK

NJEGVA MAMA

Postrášeno strašilo si je trno želelo spoznati svoje stariše. Pa škelo si je ženo najti. Pa škelo je biti nejspostrášeno strašilo. Škelo je vse tou. Depa tiste dneve si je najbolje želelo spoznati svoje stariše.

»Sto je moja mama? Sto je moj ata?« se je spitalo vnoči.

»Že sam ti pravo, ka mi nemamo ate pa mame. Nas, strašila, so napravili lidge. Stoukrat sam ti že tou pravo. Zdaj pa tiüma boj, ka škem spat,« se je čemerilo strašno strašilo na sousedni poulaj!«

»Depa, sto so lidge, ka so me napravili?« je škelo znati.

»Sto, sto, sto?! Vej pa tisti, ka tou poule majo, na sterom stogiš. Zdaj pa rejsan dojde!« je povedalo pa zapovedalo strašno strašilo.

Pa je kouli postrašenoga strašila znouva samo nouč bila. Takšo vcejlak samo si je

brodilo. Si je brodilo, v kakšoj nevouli je gé. Gda vodne lidge pridejo na poula, ono spi. Spi zatoga volo, ka stra ma od ftičov. Zavolo toga straja pa vnoči ne more spat. Pa če ono vodne spi, ne more videti lidi, ka po poulaj delajo. Ka aj zdaj napravi? Ka aj zdaj naredi? Na vse tou je brodo, gda je eške sploj nej redno sveklou bilou pa so ftiči že začnoli popejvati. Tak brz je doj zapro oči, samo aj je ne vidi. Pa je malo po tistim že spalo tö, samo aj je ne čuje. Spalo je pa spau, dokejč njemi je nej nut v slamnate vüje vdarilo:

»Vrabel vrajži! Doj leti z mojoga strašila!«

Prebüdilo se je. Cejlo postrašeno je pomalek gor oprlo oči. Pa ka je vidlo? Tam pred njim je stau eden človek. Človek kak vsikši drugi. Vö je biu zravnani malo boukše kak uno. Gledalo ga je pa li gledalo. Pa poslušalo pa li samo poslušalo. Vidlo je tistoga človeka pa čulo tö.

Depa, nin je nej vidlo ednoga ftiča nej. Pa je nej čulo ednoga ftiča nej. Ja, kak je veselo gratalo. Tak veselo, ka bi najraj popejvati začnolo. Depa, neje začnolo. Neje začnolo, ka se je tisti človek tak malo začno koriti z njim.

»Jaj, ti moje strašilo! Skur od nikšnoga haska si nej. Pa sam te zatoga volo napravo, ka mi boš ftiče postrašivo. Ti pa nika, kak bi te sploj nej bilou.«

Postrášeno strašilo je škelo prajti, ka od srn, od divdji svinj pa od gelenov nikšnoga straja nema. Depa, neje nika povedalo. Pa tou tö nej, ka je dun od haska. Samoga je gledalo, tistoga človeka, pa bilou najbolje srečno strašilo na cejлом svejti, nej samo na tej šurki poulaj.

Miki Roš

Potep po Angliji

Dijaki, ki se učimo angleščino na monoštrski gimnaziji, smo dobili možnost, da smo

la smo se odpravili na dolgo pot z avtobusom, ki je bil udoben. Prvo noč smo spali

Značilnost angleškega glavnega mesta:
London eye

se pred nekaj tedni udeležili izleta v Anglijo.

Stroške izleta smo si morali pokriti sami. 16. apr-

na avtobusu. V Bruselj smo prispeli zjutraj ob sedmih, kjer smo si ogledali kip slavnega dečka, »lulača« (M a n n e k e n Pis), ki je na nek način tudi simbol Bruslja. Videli smo tudi druge znamenitosti mesta. Popoldne smo bili že v Calaisu. To je mesto ob francoski morski obali. Tukaj smo prenočili in naslednji

dan smo se od tod odpravili proti Angliji. Ogledali smo si canterburyjsko opatijo in Greenwich. Preko njega poteka ničelni poldnevnik oz. meridian. Naredil sem tako

fotografijo, da je moja ena noga na zahodni polobli, druga pa na vzhodni polobli. Ta

večer smo spoznali tudi naše gostitelje.

Vsako jutro smo se dobili z drugimi gostitelji na eni srečevalni točki. Vsak dan smo si ogledali različne zanimivosti v Londonu. To so bili npr. London eye, Tower in Mada-

me Tussod.

Ko smo se vračali domov, smo se ustavili v Parizu. Bili

smo na Eifflovem stolpu. V Luvru sem videl sliko Mone Lize. Bili smo tudi v Notredamu. Dekleta v Franciji so bila zelo lepa. Med tednom smo imeli veliko možnosti za razvijanje našega znanja angleščine. Po mojem mnenju je bil ta teden zelo koristen in »super«, zato pa je čas tudi hitro

minil in smo se morali vrniti domov. Če bom imel še možnost, se bom zanesljivo vrnil v Anglijo. Moram pa dodati, da mi je Slovenija bolj všeč, ker so slovenske punce lepe in...

Ladislav Soós

Poletni šoli slovenskega jezika

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani prireja 30. Poletno šolo slovenskega jezika, ki bo potekala od 4. do 29. julija 2011, ter 6. Mladinsko poletno šolo slovenskega jezika, ki bo potekala od 4. do 15. julija 2011. Več informacij dobite na spletni strani: www.centerslo.net

MLAŠEČI

